

den anden. Det er dette, jeg har villet benytte Leiligheden til at udtale; thi jeg tror, at vi, der repræsenterer et Folk, som har alle mulige Betingelser for en sund og jævn og heldig Udvikling, ikke ofte nok kunne betone Nødvigheden af at vedligeholde vor Vondestand, som den er givet os fra Fortiden; thi paa den beror hele vort Samsunds gradvise, rolige og besindige Udvikling og tilføjede Sikkerheden for, at ikke Omvæltninger og revolutionære Foretagender skulle foregaa. Jeg behøver kun at henvise til den velskaffede Situation og erindre det høje Ministerium om, at det netop er den rolige, besindige, konservative Vondestand, som har forjættat at samle en Opposition her i Thinget, stor nok til at modsætte sig alle de mere eller mindre reaktionære eller revolutionære Angreb paa Forfatningen, som true.

Talder: Jeg tror, at der efter den Forhandling, der har fundet Sted, maa være en særlig Anledning, for den høitærede Minister til at paapege to Ting, for det Første, hvilken Hjemmel i Lovgivningen der høves for Magelæg af den Art som den høitærede Minister i Slutningen af sit første Foredrag troede, at der kunde gives Tilladelse til, og for det Andet, hvilke tidligere Bevillinger der navnlig for 1849 er givet i den Retning. Den høitærede Minister har ikke anført nogen som helst Exempel fra Tiden for 1849 paa Bevillinger af denne Art. Den høitærede Minister har kun bekræftet, hvad den ærede Forespørger saade, at Bevillinger ere givne til Ombytning eller Magelæg af Hovedgaardstaxt med Bøndegaardstaxt paa nærliggende Jorder i samme Egn eller deslige, men ikke til Ombytninger af den Art, som her har fundet Sted. Og for det Andet har den høitærede Minister ikke anført nogen som helst Hjemmel derfor undtagen Fr. af 23de April 1781 § 25, hvori den Passus findes, som den høitærede Minister oplæste. Men af denne Passus kan der for det Første ikke udledes nogen som helst Bemyndigelse for Regjeringen til at tillade saadanne Magestiftergange i Almindelighed, og for det Andet fremgaaer det jo udtrykkelig af Lovens hele Indhold, at der kun kan være Tale om Magelæg af Hovedgaardstaxt med Bøndegaardstaxt mellem Jorder, som enten ere ganske nærliggende eller i alt Fald høve til samme Gods, samme Kommune, samme Distrikt, og som tidligere have været Fællesskab undergivne, og der kan ingenlunde deraf udledes nogen som helst til Stotte for Magelæg af den Art, som her er Tale om. Den høitærede Minister vil kun kunne paaberaabe sig denne Bestemmelse, forsaavidt den indeholder Hjemmel for, at der

overhovedet ikke kan foretages nogen som helst Magestifte, heller ikke i nærliggende Egne, uden Rentekammerets, det vil altsaa sig Indenrigsministeriets, Tilladelse og efter foregaaende Opmaalning, lovlig Taxation og Udskiftningsforretning af den dertil beskaffede Landinspektør. Andet kan ikke udledes deraf, end at det ikke kan foretages, uden at disse Regler iagttages, men der findes ikke deri nogen som helst Bemyndigelse til overhovedet at foretage saadanne Magelæg i andre Tilfælde, end hvor der er Tale om Fællesskabets Ophævelse, og det er her slet ikke Tale om. Der er et Par ærede Talere, som til en vis Grad have fundet sig beroligede ved den høitærede Ministers sidste Udtalelse. Til dem tør jeg vel næppe regne den ærede sidste Taler, naaget han begyndte med at sige det, idet jeg betragtede hans Udtalelse i saa Henseende som skjæmsom. Han fremhævede nemlig, hvor heldigt det vilde være for Sjælland, om der paa den Maade kom mange Bøndergaarde der, men jeg er overbevist om, at det ærede Medlem ligesom det hele Thing vilde finde det meget uheldigt, om Bøndergaardenes Forøgelse i Sjælland stete paa Betvøstning af Bøndergods paa Øerne. Saaledes opattede jeg ogsaa det ærede Medlem. Men i Anledning af hele denne Sag tror jeg, at der er en Henstilling eller en Opfordring, som der er særlig Marsag til at gjøre til den høitærede Indenrigsminister. Regjeringerne have hidtil i de sidste 100 Aar, i al den Tid, der har været Tale om Landboreformer, betragtet sig som Vondstandens Børge mod Herremændene. Denne Opgave har Lovgivningen tildelt Regjeringen, og denne Opgave har Regjeringen i det Hele taget søgt at opfylde lige til den sidste Tid. Men der findes ikke saa saa Omraader, hvor Regjeringen i den senere Tid ikke synes at være sig den Opgave bevidst. Den synes ikke at være sig den bevidst med Hensyn til Gjennemførelsen af Loven af 1873. Naar en Gaardmand ønsker at kjøbe sin Jæstegaard af Herremanden, saa kan Herremanden, naar han kan faae Tilladelse dertil, og under de foreskrevne Regler, indbrage Engstykker, Stovstykker o. s. v. og fratage den Jæstebonden, som ønsker at kjøbe sin Gaard, er ude af Stand til at gjøre sin Ret gjældende med tilstrækkelig Eftertryk i saadanne Tilfælde, fordi Herremanden simpelthen kan sige til ham: Saa saar Du den ikke til Kjøbs. Den, som burde paase, at Sligt ikke drives i større Omsang, end det har været Lovens Mening, er Regjeringen; men det sker ingenlunde. Der er i stort Omsang i de senere Aar blevet herøvet Bøndegaarde, som ere gaaede over fra Jæste til Selveien-